

Key words: automobile gasolines, compounding, formulation, fractions, high-octane components, additives.

УДК 665.637.8

ПРОЦЕС ОТРИМАННЯ ГУДРОНУ З ВАЖКИХ ВУГЛЕВОДНЕВИХ ЗАЛИШКІВ

М.О. Сіробаба¹, П.В. Карножицький², ВМ. Рейві

Національний технічний університет «Харківський Політехнічний Інститут» вул. Кирпичова, 2, Харків, 61002

¹*Сіробаба Мирон Олександрович, студент кафедри технологій переробки нафти, газу та твердого палива, e-mail: myron.serobaba2506@gmail.com*

²*Карножицький Павло Володимирович, к. т. н., доц., e-mail: labvtii@gmail.com*

Вивчено склад нафтового залишку, одержаного під час переробки нафти під зниженим тиском. Досліджено проби свіжих гудронів. Ключові слова: гудрон, бітум.

Бітуми були одними з перших нафтопродуктів в історії людства, що знайшли практичне застосування. Це підтверджують археологічні знахідки – кам'яні знаряддя зі слідами бітумів, якими користувалися ще в кінці палеоліту.

Найдавніші письмові згадки використання бітумів походять з Межиріччя: шумерський «Епос про Гільгамеша» і «Епос про Атрахасиса» (III–II тис. до Р. Х.). Згадки про бітум є також і у Біблії. У Давньому світі застосовувалися в медицині, у будівництві (скріплюючи розчини), для гідроізоляції, а також як енергетична сировина. Рідкі бітуми (тобто нафтопродукти) Мертвого моря були добре відомі.

Однак будівельний бітум, який зараз людство використовує у багатьох сферах життя, можна отримати і з важких залишків, залишків нафтопереробки.

Стратегічним напрямом у розвитку сучасної нафтопереробної промисловості є неперервне збільшення глибини переробки нафти, що досягається переробкою нафтових залишків. Одним із важливих завдань переробки таких залишків є одержання з них різноманітних нафтових бітумів. Основну частину бітуму використовують як в'язучий матеріал під час будівництва доріг. Крім цього, бітуми знаходять своє застосування і як ізоляційний та покрівельний матеріал. Основною проблемою бітумного виробництва є низька якість сировини, зокрема її далекий від оптимального груповий склад та високий вміст парафінових структур. Особливо важливою є ця проблема для українських виробників бітуму, оскільки нафти, які видобувають і переробляють на території України, містять велику кількість парафінів.

Проте на сьогодні системний підхід до цієї проблеми відсутній, а тому виникає необхідність всебічного дослідження процесу одержання бітумів на основі саме парафіністої сировини, що дало б змогу одержувати з неї високоякісні бітуми для дорожнього будівництва.

Гудрон — залишок, що утворюється в результаті перегонки із нафти при атмосферному тиску і під вакуумом фракцій, які википають в діапазоні 450—600 °С (залежно від природи нафти).

Перш ніж запускати процес отримання гудрону з подальшими цілями виробляти бітум, маємо провести аналіз вхідної сировини.

Перевірку щодо відсотку гудрону від об'єму нафти проводили згідно казахському нормативному документу СТ РК АСТМ Д 1160, який має у своїй основі ASTM D 1160 "Standart test method for distillation of petroleum products at reduced pressure". Перегонку кубових залишків кожного зразку у достатній кількості проведено на апараті, відповідного стандарту.

Пробу переганяють під дією контрольованого тиску в діапазоні від 0,13 кПа до 6,7 кПа (1 мм рт. ст. - 50 мм рт. ст.) в умовах, що забезпечують фракціонування на одній теоретичній тарілці. Отримують дані, з яких за допомогою початкової точки кипіння і кінцевої точки кипіння можна побудувати криву дистиляції, що зв'язує відсоток відгону за обсягом та температуру, еквівалентну точці кипіння при атмосферному тиску.

Для досліджування процесу отримання гудрону з важких вуглеводневих залишків були відібрані три зразки нафти. Було проведено вхідні аналізи сировини, що включають: густину згідно ГОСТ 3900-85, фракційний склад згідно ГОСТ 2177-99, механічні домішки згідно ДСТУ ГОСТ 6370:2021, хлориди згідно ГОСТ 21534-76 (аналізи проведено у 2021 році, згідно діючих стандартів).

Таким чином у ході експериментальної частини роботи було визначено точки кінця кипіння, та вихід гудрону на декількох температурах.

Слід зазначити, що вивчення питання покриття доріг постає у сьогоденні реалії досить серйозно. Наразі багато доріг зруйновано або ушкоджено, то ми бачимо перспективу, якщо не необхідність, у подальшому вивченні питання переробки гудрону до бітуму. Вивчення питання отримання бутіму це той намір, який ми формуємо в продовження нашого дослідження.

Бібліографічний список

1. Дорожні одяги : навч. посіб. / С. Й. Солодкий; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2015. - 162 с.
2. Будівельне матеріалознавство / За ред. П.В.Кривенко. — К. : Ліра-К, 2012. — 624 с. — ISBN 978-966-2609-04-2.
3. Бітуми // Термінологічний словник-довідник з будівництва та архітектури / Р. А. Шмиг, В. М. Боярчук, І. М. Добрянський, В. М. Барабаш ; за заг. ред. Р. А. Шмига. — Львів, 2010. — С. 35-36. — ISBN 978-966-7407-83-4.
4. Фридер І.В. Одержання бітумів на основі залишків переробки парафіністих нафт: дис. кандидата техн. наук: 05.17.07; – Захищена 25.04.2014; Затв. 26.06.2014. – Л., 2014. – 164 с.

The process of obtaining tar from heavy hydrocarbon residues

M.O. Sirobaba, P.V. Karnozhytskyi

National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute", Kyrpychova St., 2, Kharkiv, 61002

The composition of the oil residue obtained during the processing of oil under reduced pressure was studied. Samples of fresh ones were investigated.

Key words: tar, bitumen.